SVKKФРТП
SUOMALAIS-VENÄLÄINEN KAUPPAKAMARI

EDUSKUNNAN VALTIOVARAINVALIOKUNTA
Työ- ja elinkeinojaosto
6.6.2018 klo 09:00

Asiantuntijalausunto

Asia: Venäjälle suuntautuva vienti - ajankohtaiskatsaus; kehittämishaasteet

Suomen ja Venäjän välinen kauppa

Suomen tavaraviennin arvo Venäjälle kasvoi viime vuonna 15 % ja oli 3,4 mrd. euroa. Kasvua vetivät koneet ja laitteet, joiden viennin arvo lisääntyi neljänneksellä vuotta aiemmasta. Venäjän osuus Suomen tavaraviennistä oli vajaat 6 %.

Myös Suomen palveluvienti Venäjälle elpyi viime vuonna matkailupalveluiden suosion kasvaessa. Venäläisten matkailu Suomeen kasvoi noin 17%.

Tavaratuonnin arvo kasvoi viime vuonna kolmanneksella ja oli 8,2 mrd. euroa. Nopean kasvun taustalla oli lähinnä öljyn hinnan nousu sekä alkuvuoden yksittäiset kaasuputkitoimitukset. Venäjän osuus Suomen tavaratuonnista oli 13 %.

Tilannearvio

Venäjän talous kääntyi vuonna 2017 maltilliseen kasvuun, ja sen odotetaan jatkuvan 1,5 - 2% tasolla myös tulevina vuosina. Kasvua tukee erityisesti korkeampi öljyn hinta, jossa markkinaodotusten mukaan ei ole näkyvissä laskua. Yksi kasvun vauhdittajista on vähitellen elpyvä kotimainen yksityinen kysyntä.

Haasteena Venäjän markkinoilla on kasvava protektionismi. Tuontirajoituksilla on viime vuosina pyritty tukemaan kotimaista tuotantoa. Julkisen sektorin hankinnoissa on jo rajoitettu mm. lääkkeiden, elintarvikkeiden ja ohjelmistotuotteiden tuontia. Tällä hetkellä julkisissa ja valtionyhtiöiden hankinnoissa venäläiset valmistajat saavat 15 prosentin hintaedun.

Yhdysvaltain huhtikuun alussa asettamat Venäjä-pakotteet ja niiden mahdollinen soveltaminen eurooppalaisiin yrityksiin, samoin kuin Venäjän duuman vahvistamat, väljästi muotoillut vastapakotteet lisäävät myös suomalaisten yritysten epävarmuutta Venäjän markkinoilla.

Suomalaisten yritysten toiminta ja suurimmat haasteet

SVKK:n, East Office Oy:n, EK:n, Suomen Yrittäjien ja Keskuskauppakamarin keväällä 2018 yhdessä teettämässä barometrikyselyssä suomalaisten yritysten ykköshaaste sekä viennissä että liiketoiminnassa Venäjällä on poliittinen tilanne / poliittinen riski.

Vientiyritykset nostivat toiseksi suurimmaksi haasteeksi tullausongelmat ja kolmanneksi ruplan kurssin. Venäjälle etabloituneilla yrityksillä toiseksi suurin haaste on talouden epävakaisuus ja kolmanneksi suurin haaste ruplan kurssi.

Helsinki
Eteläranta 10
00130 Helsinki
Puh. +358 10 439 1150
Fax +358 10 439 1170
info@svkk.fi

Pietari
Bolshaja Konjushennaja
4-6-8 A, office B301
191186 St. Petersburg
Puh. +7 812 322 21 21
Fax +7 812 322 21 21
info@spb.svkk.ru

Moskova
Pokrovski Bulvar
4/17 str. 4 B
101000 Moscow
Puh. +7 495 917 9037
Fax +7 495 795 3040
info.mow@svkk.ru

Jekaterinburg
ul. K. Libknehta 22, office 412
620075 Jekaterinburg
Puh. +7 343 310 1788
Fax +7 343 310 1789
info@eka.svkk.ru

Mielenkiintoista barometrikyselyssä oli se, että suomalaisten yritysten usko Venäjän talouden kasvuun oli hiipunut, ja enää alle puolet yrityksistä uskoo talouden kasvuun. Samaan aikaan kuitenkin yli puolet vastaajista uskoo sekä oman viennin että liiketoiminnan kasvuun Venäjällä seuraavan kuuden kuukauden aikana.

Yritysten investointihalukkuus Venäjälle on myös lisääntynyt, mutta kyseessä näyttäisivät olevan maltilliset investoinnit omaan tytäryhtiöön tai edustustoon eli paikallisen läsnäolon lisääminen. Vain harva suunnitteli tuotannollisia investointeja.

Barometrikyselyn mukaan yritykset vahvistavat myynti- ja markkinointiponnistuksiaan Venäjällä.

Venäjän markkinoiden potentiaali suomalaisille yrityksille

Venäjän haasteet ja presidentti Putinin uuden toimiakautensa asettamat tavoitteet voivat tarjota kasvavaa liiketoimintapotentiaalia suomalaisille yrityksille. Tällaisia ovat mm.

- *ympäristöhaasteet.* Venäjän federaatiosubjektit valitsevat parhaillaan alueellisia jäteoperaattoreita ja uusivat jätehuoltoaan. Samoin suurten teollisuuskeskusten ilman ja vedenpuhdistuksen tarve on nostettu kiireelliseksi tehtäväksi. Suomalaisilla yrityksillä on tarjolla relevanttia teknologiaa ja kokemusta. Haasteena on toimialan kehittymättömyys Venäjällä, rahoitus ja mahdolliset tuonninkorvausvaatimukset
- *työn tuottavuuden parantaminen ja korkean tuottavuuden vientisektorin tukeminen*. Teollisuuden tuottavuutta parantavat teknologiainvestoinnit loisivat mahdollisuuksia suomalaiselle viennille, joka painottuu korkean teknologian investointihyödykkeisiin.
- *väestön terveyspalveluiden kohentaminen.* Suomalainen terveysteknologia, hoivakonseptit ja myös Suomessa tarjottavat yksityisen terveydenhuollon palvelut kiinnostavat Venäjällä.
- *metsien monipuolinen käyttö.* Venäjän metsästrategia on painottanut koko sektorin kattavia kehittämistoimia. Jo nyt suomalaisten metsäkoneiden kysyntä on ollut kasvussa, mutta tilaa olisi myös laajemmalle metsäsektorin yhteistyölle.

Pietarin talousfoorumissa toukokuussa bio- ja kiertotalous olivat Suomen aloitteesta hyvin esillä. Venäjällä on kiinnostusta suomalaiseen osaamiseen ja Suomi nostettiin monissa keskusteluissa toimialan mallimaaksi. Realistinen pienten askelten toimenpideohjelma yhteistyössa Venäjän kanssa voisi olla tie taloudellisen yhteistyön mahdollisuuksien hyödyntämiseen tässä kokonaisuudessa.

Team Finland -toiminta Venäjällä ja sen kehittämistarpeet

Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksen mukaisesti julkisella rahoituksella toteutettavat palvelut, joilla edistetään yritysten kansainvälistymistä ja vientiä Venäjälle, on keskitetty Suomalais-Venäläiselle kauppakamarille (SVKK) 1.1.2016 alkaen.

Team Finland -toiminta on Venäjällä hyvin koordinoitua ja sitä johtaa Suomen Moskovan suurlähettiläs Mikko Hautala.

SVKK:n tarjoamat maksuttomat Venäjän-kaupan neuvontapalvelut ovat tavoittaneet hyvin suomalaiset yritykset. Vuonna 2017 SVKK tarjosi Venäjän markkinoihin liittyvää kansainvälistymisneuvontaa 444 suomalaiselle yritykselle. Julkisrahoitteisten palveluiden käyttäjistä 93 prosenttia oli pk-yrityksiä.

SVKK:n Venäjän-kaupan asiantuntijapalvelut kattavat yritysten Venäjä-liiketoimintojen kaikki vaiheet viennin aloituksesta liiketoiminnan kasvuun ja etabloitumiseen. SVKK tarjoaa yrityksille myös maksutonta juridista perusneuvontaa, mikä on ollut tärkeää säädösympäristön muuttuessa nopeasti.

Haasteellisessa markkinatilanteessa Venäjän Team Finland -toiminta on ollut hyvin käytännönläheistä. Toimenpiteitä on mukautettu yritysten tarpeita vastaaviksi ja toisaalta on pyritty keskittymään muutamaan maantieteellisesti potentiaalisimpaan alueeseen. Keskeistä toiminnassa on ollut uusien markkinamahdollisuuksien tunnistaminen ja yritysten aktivointi hyödyntämään niitä. Team Finland -kasvuohjelmien toiminta on suuntautunut kovin rajallisesti Venäjän markkinoille ja tästäkin syytä Venäjän Team Finland -verkoston omien pragmaattisten toimenpiteiden lanseeraus on ollut ensiarvoisen tärkeää.

Resursseja on jatkossakin tarkoituksenmukaista suunnata yhä enemmän kohdemarkkinoilla tehtäviin toimenpiteisiin. SVKK:lla on edustustot Pietarissa, Moskovassa ja Jekaterinburgissa.

SVKK on aktiivisesti mukana Suomi-talon uuden toimintamallin kehittämisessä palvelemaan entistä paremmin myös elinkeinoelämän tarpeita. Suomi-talo voi toimia matalan kynnyksen Team Finland -palvelupisteenä, jonne suomalaisyritysten on helppo sijoittua.

Vuonna 2017 SVKK:n toiminnan omarahoitusosuus oli noin 60 prosenttia. Omarahoitusosuuden turvaaminen on haasteellista, koska uuden toimintamallin mukaisesti SVKK on luopunut monista kaupallisista palveluista. Omarahoitusosuus katetaan yritysten jäsenmaksuilla ja rajatuilla omakustannusperusteisesti hinnoitelluilla palveluilla.

SVKK:n toiminta on organisoitu palvelemaan uutta toimintamallia suunnaten resurssien painopiste asiantuntijatyöhön Venäjällä ja keventäen hallintoa ja tukitoimia.

Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) tammikuussa 2018 julkaiseman yrityskyselyn mukaan Team Finland -verkoston vahvistamista toivottiin erityisesti lähialueilla. SVKK katsoo, että tähän tarpeeseen tulee vastata. Olemme vuoden 2019 alustavaan budjettiin sisällyttäneet tämän vuoksi yhden lisäresurssin eli yritysneuvojan rekrytoinnin Pietarin toimistoomme.

Suomalais-Venäläinen kauppakamari on alustavassa hakemuksessaan työ- ja elinkeinoministeriölle esittänyt, että valtion vuoden 2019 talousarvioon sisällytettäisiin **947.000 euron** määräraha käytettäväksi SVKK:n oman toiminnan tulostavoitteiden saavuttamiseen sekä SVKK:n ja ministeriön välillä erikseen solmitun ja vuosittain päivitettävän tulosasiakirjan tavoitteiden toteuttamiseen.

Suomalais-Venäläinen kauppakamariyhdistys – SVKK ry

Jaana Rekolainen
toimitusjohtaja